

MENSTRÜASYON VE SUÇ

Hale AKDAĞ

I. GİRİŞ

1980 yılında, çoğu açıklanamayan saldırgan davranışlardan olmak üzere, otuzdan fazla kere hüküm giyen *Sandra Craddock* birini öldürdü. Ne daha önce görüştüğü yirminin üzerinde psikolog ne de yargılama sürecine dahil olan psikiyatristler failde herhangi bir akıl hastalığı bulgusuna rastladı. Ancak tüm suçların 28 günlük döngüler dahilinde işlendiğinin ortaya çıkmasıyla mahkeme, failin pre-menstrüal sendromdan (PMS) mustarip olduğuna karar verdi. Genç kadın işlediği suçtan dolayı hüküm giyse de cezası, hormon tedavisini de içeren bir dizi seçenek yaptırıma çevrildi.¹⁰⁷ *Craddock*, aynı yıl içinde tedavisi için gerekli hormona ulaşamadığında bir cama tuğla attı ve ardından polise teslim oldu. Daha sonra mahkeme tarafından serbest bırakıldı. Bir sene sonra ise hormon dozunun düşürülmesinin ardından intihara kalkıştı, bir polisi tehdit etti, hatta polis karakolunun önünde bıçakla pusu kurdu. Tüm bunlardan dolayı aldığı ceza, yine PMS dolayısıyla seçenek yaptırımlara dönüştürüldü.¹⁰⁸

PMS, menstrüasyon öncesi dönemde tekrarlanan ancak menstrüasyon sonrası dönemde görülmeyen belirtiler olarak

---

107 Eugene MEEHAN / Katherine MACRAE, "Legal Implications of Premenstrual Syndrome: A Canadian Perspective", *The Canadian Medical Association Journal*, V. 135, September 15, 1986, ss. 601-608, s. 601.

108 Patricia Weiser EASTEAL, "Women and Crime: Premenstrual Issues", *Trends & Issues in Crime and Criminal Justice*, N. 31, Australian Institute of Criminology, 1991, ss. 2-9, s. 5.

tanımlanabilir.¹⁰⁹ Menstrüasyonun kadın davranışları üzerindeki etkileri, modern zamanların bilimsel çalışmalarından binlerce yıl önce dahi, dini ve sosyal metinlerde zikredilmiş,¹¹⁰ ceza sorumluluğuna etkisi ise 1800'lerden itibaren tartışılmıştır.¹¹¹ Suç işlemekten sınıfta sessiz kalmamaya kadar her tür norm ihlalinin menstrüel dönemde artması, menstrüasyonun hormonal etkilerinin kişide disiplinsiz davranma eğilimi doğurduğu şeklinde yorumlanmıştır.¹¹² Kadınların menstrüel veya pre-menstrüel dönemde intihara yatkınlık gösterdiği¹¹³, agresif davranışlarının arttığı¹¹⁴, hem yaptıkları işlerin hem de davranışlarının daha kötü olduğu, daha fazla kazaya karıştıkları ve psikolojik hastalıklar sebebiyle hastaneye yatış oranlarının yükseldiği yönündeki çalışmalar; menstrüasyonla suç arasındaki bağlantının incelenmesine yol açmıştır.¹¹⁵

Lombroso 19. yüzyılda kaleme aldığı eserinde, menstrüasyonun belirli suçlar üzerinde büyük etkisinin olduğunu ifade eder. Ünlü suçlu kadınların cinayet, kundaklama gibi suçlar işledikleri sırada menstrüasyon döneminde olduklarını; polise mukavemet veya yaralama suçlarından tutuklanan 80 kadından sadece 9'unun bu sırada menstrüasyon döneminde olmadığını; hırsızlık yapan kadınların büyük çoğunluğunun menstrüel dönem içinde bulunduğunu belirtir.¹¹⁶

Dalton da bir kadın hapisanesinde yaptığı araştırma ile buradaki kadınların neredeyse yarısının menstrüel ya da pre-

109 MEEHAN / MACRAE: s. 602.

110 Desmond P. ELLIS / Penelope AUSTIN, "Menstruation and Aggressive Behaviour in a Correctional Center for Women", *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*, V. 63, N. 3, ss. 388-395, s. 388.

111 Örnekler için bkz. Peter VANEZIS, "Women, Violent Crime and the Menstrual Cycle: A Review", *Medical Science & Law*, V. 31, N. 1, 1991, ss. 11-14, s. 11.

112 Katharina DALTON, "Menstruation and Crime", *British Medical Journal*, December 30, 1961, ss. 1752-1753, s. 1753.

113 Ayres L. RIBEIRO, "Menstruation and Crime", *British Medical Journal*, March 3, 1962, ss. 640.

114 ELLIS / AUSTIN: s. 392.

115 DALTON: s. 1752.

116 Cesare LOMBROSO / Guglielmo FERRERO, *La Donna Delinquente*, B. 2, Milano/Roma/Firenze, 1903, s. 373.

menstrüel dönemde suç işlediğini ortaya koymuştur.¹¹⁷ Ayrıca şiddet içerikli suç işleyen kadınlar arasında menstrüasyon döneminde olanların oranının oldukça yüksek olduğunu gösteren muhtelif çalışma vardır.¹¹⁸

Buna karşın, bu çalışmaların kesin sonuçlara varmak için nitelik ve nicelik açısından yeterli olmadığı da ifade edilmiştir.¹¹⁹ PMS'in kapsamına ilişkin pek çok çalışma yapılmışsa da bu çalışmalarda genellikle kullanılan veri elde etme yöntemi, kadınlara hissettikleri belirtileri sormaktır. Kadınların deneyimlediklerini ifade ettikleri belirtiler ise bir genelleme yapılmasına izin vermeyecek kadar çeşitli; hatta bazen birbiriyle taban tabana zıttır.¹²⁰ PMS ile bağlantılandırılan 150'nin üzerinde belirtinin arasında; asabiyet, anksiyete, depresyon, saldırganlık, dürtüsel davranış, konsantre olamama bulunur.¹²¹ Aynı kadının yaşadığı yan etkiler dahi aydan aya değişebilmekte veya bu yan etkilerin şiddetleri farklılaşabilmektedir.¹²² PMS, bu belirtilerin sayısının çokluğu sebebiyle zorlukla tanılanabilmektedir. Ancak kadınların sadece %2 ila %5'inin tıbbi tedavi görmeyi gerektirecek ağırlıkta PMS geçirdiği tahmin edilmektedir.¹²³

PMS'in yan etkilerinin kaynağına ilişkin benimsenebilecek iki yaklaşım vardır; hormonal ve sosyal psikolojik. Bunların ilki hormonların etkisi üzerinde dururken, ikincisi sosyal öğrenmeye odaklanmaktadır.¹²⁴ Aslında hangi yaklaşımın doğru olduğunun belirlenmesi, PMS'in ceza sorumluluğuna etkisinin

---

117 DALTON: s. 1752.

118 Çeşitli çalışmalardaki veriler için bkz. Thomas L. RILEY, "Premenstrual Syndrome as a Legal Defense", *Hamline Law Review*, V. 9, ss. 193-202, s. 194; ELLIS / AUSTIN: s. 388; HORNEY: s. 27; VANEZIS: s. 11.

119 Julie HORNEY, "Menstrual Cycles and Criminal Responsibility", *Law and Human Behavior*, V. 2, N. 1, 1978, ss. 25-36, s. 29-33; ELLIS / AUSTIN: s. 389.

120 HORNEY: s. 26.

121 MEEHAN / MACRAE: s. 602.

122 DALTON: 1753.

123 MEEHAN / MACRAE: s. 602.

124 ELLIS / AUSTIN: s. 393.

belirlenmesi için zorunludur. Hormonal etkinin baskın olduğunun kabulü PMS'in failin ceza sorumluluğuna etki ettiğinin kabulünü gerektirirken; öğrenilmiş davranış kalıplarının varlığına odaklanılması failin ceza sorumluluğunu etkileyen bir husus olmadığı sonucuna varılmasını gerektirecektir.

Bu konuda en fazla örnek gösterilen araştırmada dahi, menstrüel dönemdeki kadınların suç işleme oranlarının fazlalığının, aslında dikkatsizlik, yavaşlık gibi yan etkiler sebebiyle daha kolay yakalanmalarından kaynaklı sanal bir veri olabileceği ifade edilmiştir. Alkolle bağlantılı suçlar açısından ise, menstrüel dönemde vücutta değişen su oranı sebebiyle kadının normalden daha kolay sarhoş olmalarının bu veriye yol açabileceğine dikkat çekilmiştir.¹²⁵ Yani kadınlarda PMS döneminde agresif davranış artıyor gibi görünse de; bu verilerin umursamazlık, yorgunluk gibi yan etkilerden kaynaklanması mümkündür.¹²⁶

PMS'in suçla bağlantısı değerlendirilirken sadece agresif ve dürtüsel davranma etkisinin göz önüne alınması yeterli değildir. Yukarıda bahsedilen diğer semptomların da kadının cezai sorumluluğunu etkilemesi mümkündür. PMS'in ceza sorumluluğuna etkisini doğrudan ve dolaylı olmak üzere ikiye ayırarak incelemek mümkündür. PMS'in ceza sorumluluğunu tek başına kaldırması halinde doğrudan; failin kusurunun belirlenmesine ilişkin bir unsuru etkilemesi durumundaysa dolaylı etkiden bahsedilebilir.

II. Menstrüasyonun Ceza Sorumluluğunu Tek Başına Kaldırması

A. Menstrüasyonun İsnat Yeteneğine Etkisi

Kadınların PMS döneminde depresyon, saldırganlık gibi davranışsal değişimler geçirdiği ve bazı kadınlarda bu değişimlerin, normalde davranacaklarından farklı davranarak,

---

125 DALTON: s. 1753.

126 ELLIS / AUSTIN: s. 394.

suç işlemlerine yol açabilecek kadar ağır olduğu yönünde bulgular mevcuttur. Suç teşkil eden davranışın kadın üreme döngüsünün yarattığı hormonal değişikliklerle bağlantısının kurulması durumunda, PMS'in ceza mahkemelerinde savunma olarak ileri sürülebileceği; hatta bazı kadınlarda psikolojik etkilerin akıl hastalığı iddiasını ortaya koyma imkânı sağlayabileceği ifade edilmiştir.¹²⁷

Kişinin algı ve davranışlarını etkileyen hastalığın psikolojik ya da fiziksel olması önemli değildir. Önemli olan, failin zihnini etkileyen bir hastalığın etkisi altında olmasıdır. PMS etkisi altında olan bir kadının, tıbbi anlamda akıl hastası olmasa da, hukukun kabul ettiği akıl hastalığı tanımıyla uyuşan bir durum içinde bulunduğunu ileri sürmesi mümkündür.¹²⁸ *Dalton'*a göre PMS fiziksel, dolayısıyla zihinsel bir hastalıktır. Vücut metabolizmasını bozan PMS, zihinsel sürecin de bozulmasına yol açmaktadır.¹²⁹

PMS'in psikolojik belirtilerinin "zihnin anormal işlemesi" olarak kabul edilebileceği ifade edilmektedir. Hatta PMS'in, belirtilerin dışsal bir etmen olmaksızın döngüsel şekilde ortaya çıkmaları ve tıbbi tedavi uygulanmadan kontrol edilememeleri nedeniyle, en çok epilepsiye benzediği dahi iddia edilmiştir.¹³⁰ Bazı kadınlar PMS sırasında karar veremez hale gelebilmektedir.¹³¹

PMS'in kadınların doğruyla yanlışı birbirinden ayıramaz hale gelmesine neden olmasının pek mümkün olmadığı, bu yüzden akıl hastalığı savunmasından yararlanılmasına yol açmayacağı düşüncesi genel kabul görür.¹³² PMS kadının fiilinin

127 Harinder SINGH / Rani WALIA / R. K. GOREA / Annu MAHESHWARI, "Premenstrual Syndrome (PMS) the Malady and the Law", *Journal of Indian Academy of Forensic Medicine*, V. 26, N. 4, 2004, ss. 129-131, s. 131.

128 MEEHAN / MACRAE: s. 604.

129 Aktaran: VANEZIS: s. 13.

130 MEEHAN / MACRAE: s. 604.

131 RILEY: s. 199.

132 EASTEAL: s. 4.

hukuki anlam ve sonucunu algılayamaz hale gelmesine neden olmasa da, davranışlarını yönlendirme yeteneğini önemli ölçüde azaltabilir. PMS'in kişide geçici ve sapkın bir zihinsel ya da duygusal bozukluk yaratan ve tıbbi olarak doğrulanabilir bir durum olduğuna ilişkin çalışmalar vardır. Bunlara göre PMS etkisi altındaki kadınlar bazen kendilerini kontrol edememekte ve daha sonra davranışlarını açıklayamamaktadırlar. Ağır PMS geçiren kadınlar şiddetli duygu değişimleri ve açıklanamayan, mantıksız davranışlar gösterebilmektedir.¹³³

Bahsedilen ağırlıktaki PMS'in oldukça nadir olduğuna dikkat çekilmelidir.¹³⁴

PMS'in döngüsel olarak ortaya çıksa da, belirli bir süre için etki göstermesi sebebiyle, akıl hastalığından ziyade geçici neden olarak sınıflandırılması mümkündür. Geçici nedenlerin dışsal faktörlerin etkisiyle ortaya çıkması gerektiği, bu yüzden PMS'in bu kategoride değerlendirilemeyeceği ifade edilmişse de,¹³⁵ hormonal dengedeki kısa süreli bir değişimin geçici neden olarak sınıflandırılmasına engel bir durum yoktur. Yani menstrüasyonun hormonal etkilerinin kadının zihinsel durumunu etkilediği yaklaşımı kabul edilirse, kadının TCK 34'ten yararlanması mümkün olacaktır.

B. Menstrüasyonun Bilinç ve İradeye Etkisi

PMS sebebiyle hafıza veya bilinç kaybı yaşanabilmektedir.¹³⁶ Genellikle bir-iki gün süren bu psikoz durumunda kadın halüsinasyon görebilmekte, paranoya yaşayabilmekte ve davranışlarına ilişkin tam amnezi ortaya çıkabilmektedir.¹³⁷

Çok nadir ortaya çıkan bu ağırlıktaki PMS, kadının davranışının iradesinin ürünü olmasını engelleyecektir. Bunun anlamı söz konusu fiilin ceza hukukunu ilgilendirmeyeceği, çünkü

---

133 MEEHAN / MACRAE: s. 604-605.

134 EASTEAL: s. 3-4.

135 MEEHAN / MACRAE: s. 604.

136 RILEY: s. 199.

137 Aktaran: EASTEAL: s. 3.

hukuki bir değerlendirmeye konu olması için gereken özelliği taşımadığıdır.

PMS'in iradeyi tamamen ortadan kaldırdığı yönündeki iddialara karşı, bu iki kurumun bir arada değerlendirilmesinin dahi mümkün olmadığı ifade edilir. PMS'in kişinin davranışlarını yönlendirme yeteneğini etkilediği ve bunun otomatizm de denilen, iradenin hiç olmayışından farklı olduğu vurgulanır.¹³⁸

C. Tedbir Olarak Hormon Tedavisi

Hormon terapisinin pek çok kadında işe yaradığı görülmüştür.¹³⁹ PMS'in akıl hastalığı olduğu kabul edilirse, tedavisinin akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri kapsamında gerçekleştirilmesi olasılığı doğacaktır.

Her ne kadar PMS sebebiyle ortaya çıkan suç işleme yatkınlığının azalması için kadının cezaevinden çıktıktan sonra tedaviye devam etmesi gerektiği; bu yüzden failin düzenli tıbbi gözetim altında tutulma şartıyla koşullu salıvermeden yararlandırılmasının önemli olduğu ifade edilse de¹⁴⁰, kişinin önceden kanunla belirlenmiş bir güvenlik tedbirinin infazı dışında, hormonlarını etkileyen bir ilacı kullanmak zorunda bırakılması mümkün değildir.

III. Menstrüasyonun Kusurluluğa Etkisi

A. Taksir

Taksir kanunda, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla bir suçun neticesinin öngörülmeyle gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmıştır. Failin taksirli olabilmesi için, neticenin öngörülebilir olması da gerekir.

---

138 Bernadette MCSHERRY, "Premenstrual Syndrome and Criminal Responsibility, *Psychiatry, Psychology and Law*, V. 1, N. 2, November 1994, ss. 139-151, s. 145.

139 RILEY: s. 200.

140 DALTON: s. 1753.

Yukarıda bahsedildiği üzere menstrüasyonun dikkatsizlik, uyuşukluk, konsantrasyon eksikliği gibi yan etkileri de bulunmaktadır. Bu yan etkilerden mustarip olan bir kadının, normalde öngörmesi gereken bir neticeyi öngörememesi veya dikkatsiz davranarak neticeye yol açması mümkündür. Böyle bir durumdaki kadının sorumluluğu belirlenirken, içinde bulunduğu hormonal durum göz önüne alınmalıdır.

Kadın, PMS'in kendisinde yarattığı değişiklik sebebiyle normalde öngörebileceği bir neticeyi öngörememiş veya normalde kendisinden beklenebilecek olan dikkat ve özeni göstermemiş olabilir. Taksirin tamamen sübjektif nitelik taşıması ve failin özelliklerine göre belirlenmesi sebebiyle, böyle bir durumda, kadının taksirli olmadığı sonucuna varılması mümkün olacaktır. Yani kadının daha dikkatli ve özenli davranıp davranamayacağı, dikkatsiz ve özensiz davrandığı için kınanıp kınanamayacağı belirlenirken; PMS'in etkilerinin de göz önüne alınması gerekir.

Aynı değerlendirme TCK'nin 30/1 ve 27/1 maddeleri açısından da geçerlidir.

TCK madde 30/1'e göre fail bu fıkrada düzenlenen türden hataya düşerse kasıtlı suçtan sorumlu değildir. Ancak, dikkat etseydi bu hataya düşmezdi, denilebilirse taksirli suçtan sorumlu tutulur. Failin hataya düşmekteki kınanabilirliği değerlendirilirken, aynı taksiri belirlenirken olduğu gibi, PMS'in etkisi altında olup olmadığı göz önüne alınmalıdır. Eğer PMS'in fail üzerindeki etkisi o anda hataya düşmemesini imkânsız kılacak nitelik taşıyorsa, fail taksirli kabul edilmemelidir.

TCK madde 27/1 de, ceza sorumluluğunu kaldıran ve azaltan nedenlerde sınırın aşılması durumunda taksirli sorumluluğu düzenlediği için, aynı değerlendirmeye tabidir. Normalde sınırı aşmaması kendisinden beklenebilecek olan fail, PMS sebebiyle taksirli dahi kabul edilemiyorsa sorumlu tutulmaması gerekir.

B. Kaçınılmaz Hata

Fail, TCK madde 30/3'te düzenlenen hukuka uygunluk nedenlerinin şartlarının oluştuğuna ve 30/4'te düzenlenen fiilin haksızlık oluşturduğuna ilişkin hatasından, ancak bu hata kaçınılmaz ise yararlanabilir.

Hatanın kaçınılmaz olup olmadığı belirlenirken failin somut durumu dikkate alınır; failin özelliklerindeki bir kişinin, aynı şartlar altında aynı hataya düşüp düşmeyeceği değerlendirilir. Kadının PMS sebebiyle yoğun ağrı, dikkatsizlik, anksiyete gibi bir belirtinin etkisi altında olması, durumu gerçekte olduğundan farklı algılamasına sebep olabilir. Örneğin anksiyete yaşayan bir kadın, normalde saldırı olmadığını anlayabileceği bir durumla karşılaştığında, etkisi altında bulunduğu belirti sebebiyle birinin kendisine saldırdığını zannedebilir. Bu yüzden kadının hataya düşmekte kusurunun bulunup bulunmadığı değerlendirilirken, PMS'in yan etkileri de göz önüne alınmalıdır.

C. Meşru Savunmada Sınırın Aşılması

TCK madde 27/2, meşru savunmada sınırın "mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaştan" dolayı aşılmasını düzenler. Bu duyguların mazur görülebilir olup olmadığı belirlenirken, failin özelliklerine sahip bir kişinin aynı şartlar altında aynı davranışı gösterme olasılığı değerlendirilmelidir. Fail PMS sebebiyle anksiyete, ani tepki gösterme gibi bir yan etki yaşıyorsa, mazur görülebilir kabul etmesi mümkündür.

D. Haksız Tahrik

PMS dönemindeki bir kadına haksız tahrik indirimi uygulanması için de öncelikle haksız bir hareketin varlığı gerekir. Ancak PMS'in etkisi altındaki kadınların dışsal etmenlere normalden daha duyarlı olma riskleri vardır.¹⁴¹ Bu yüzden haksız hareket, PMS dönemindeki kadında normalde uyandırmaya-

---

141 RILEY: s. 199.

cağı şiddette hiddet ya da elem uyandırabilir. Mahkeme kadının sübjektif durumunu belirlerken PMS'in öfke patlamaları, depresyon gibi yan etkilerinin bulunup bulunmadığını da göz önüne alabilir.

IV. Menstrüasyonun Somut Ceza Belirlenirken Göz Önüne Alınması

PMS'in, mahkeme tarafından hüküm verilirken göz önüne alınması gerektiği ileri sürülmüştür.¹⁴² Mahkeme failin cezasını belirlerken "failin kınanabilirliği"ni etkileyen pek çok değişkeni göz önüne alabilmektedir ve PMS de bunlardan biridir.¹⁴³

Bu yaklaşımın bir taraftan PMS'in suçun işlenmesindeki rolünü kabul etmesi, diğer taraftan ise onun suç fiiline yol açan temel bir etmen olduğunu reddetmesi sebebiyle mantıksız olduğu ileri sürülmüştür.¹⁴⁴ Ancak PMS'in etkisinin göz önüne alınması, cezanın failin kusuruna göre bireyselleştirilmesi anlamına gelir ve adil bir ceza tayini için atılmış olumlu bir adım olacaktır.

Somut cezanın belirlenmesinde göz önünde bulundurulacak hususları düzenleyen TCK madde 61'de "failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığı" da yer almaktadır. PMS sebebiyle kınanabilirliği normale nazaran daha az olan failin cezasında, bu hükme dayanılarak, alt sınıra yaklaşılması mümkündür.

V. Sonuç

Menstrüasyonla suç arasındaki bağıntının sağlıklı incelenebilmesi için öncelikle menstrüasyonun daha iyi tanımlanmasına ihtiyaç vardır. Ceza sorumluluğu belirlenirken bilimsel verilerden yararlanılması önemliyse de, bu verilerin doğru ve güvenilir olup olmadıklarının da dikkatle incelenmesi gerekir

---

142 MCSHERRY: s. 140.

143 EASTEAL: s. 5.

144 MEEHAN / MACRAE: s. 607.

ve PMS ile ilgili çalışmalar henüz mahkeme kararlarını etkilemek için çok ham durumdadırlar. Ayrıca davranış ile biyoloji arasındaki böyle bir bağıntının kabulünün, zaten kadına karşı ayrımcılık yapan kesimin görüşlerini de destekleyebileceği göz ardı edilmemelidir.¹⁴⁵

PMS'in ceza sorumluluğunu etkileyeceğinin kabul edilmesinin, kadın hakları açısından bir geri adım niteliği taşıyacağı ve aslında ayrımcılık olduğu ifade edilmektedir.¹⁴⁶ Feministler PMS'in ceza sorumluluğuna etki ettiğinin kabulünün; kadınların hormonlarının kölesi oldukları ve sorumluluk yüklenemeyecekleri görüşlerini güçlendireceği endişesini dile getirmektedirler.¹⁴⁷

Konuyla ilgili mutabakata varılan nokta; PMS'in sadece manevi unsurun oluşmasını engelleyecek derecede ağır belirtilerle boğuşan, çok az sayıdaki kadın için kullanılması gerektiğidir.¹⁴⁸

Kadının suç işlemesiyle PMS arasında bağlantı kurulurken, daha önce mevcut olayda etkisi altında kaldığı iddia edilen belirtilere benzer belirtilerin gözlenip gözlenmediğine özellikle dikkat edilmelidir. PMS'ten ağır etkilenen kadın sayısı çok azdır. Onların durumu hareketlerini kontrol edebilen %99.9 oranındaki kadından ayrı tutulmalıdır.¹⁴⁹ 1845'te görülen *Regina v. Brixey* davasında müdafî Bay Clarkson'ın söylediği gibi: Bu tip davalarda uygulanabilecek genel bir kural yoktur, her davada somut olayın şartlarına göre karar verilmelidir.¹⁵⁰

Buna karşın menstrüasyonun etkilerinin, kadının kusuru belirlenirken göz önüne alınması gereklidir. Tamamen sübjektif nitelik taşıyan kusurluluk, doğrudan failin zihinsel duru-

---

145 HORNEY: s. 34.

146 Bkz. RILEY: s. 201.

147 EASTEAL: s. 8.

148 EASTEAL: s. 8.

149 MEEHAN / MACRAE: s. 607.

150 Aktaran: VANEZIS: s. 12.

muyla bağlantılıdır. Bu yüzden kusurluluğun ve kusurluluğa etki eden nedenlerin belirlenmesinde, menstrüasyonun kadının psikolojisi üzerindeki etkileri önem taşır.

KAYNAKÇA

DALTON, Katharina: "Menstruation and Crime", **British Medical Journal**, December 30, 1961, ss. 1752-1753.

EASTEAL, Patricia Weiser: "Women and Crime: Premenstrual Issues", **Trends & Issues in Crime and Criminal Justice**, N. 31, Australian Institute of Criminology, 1991, ss. 2-9.

ELLIS, Desmond P. / AUSTIN, Penelope: "Menstruation and Aggressive Behaviour in a Correctional Center for Women", **The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science**, V. 63, N. 3, ss. 388-395.

HORNEY, Julie: "Menstrual Cycles and Criminal Responsibility", **Law and Human Behavior**, V. 2, N. 1, 1978, ss. 25-36.

LOMBROSO, Cesare / FERRERO, Guglielmo: **La Donna Delinquente**, B. 2, Milano/Roma/Firenze, 1903.

MCSHERRY, Bernadette: "Premenstrual Syndrome and Criminal Responsibility", **Psychiatry, Psychology and Law**, V. 1, N. 2, November 1994, ss. 139-151.

MEEHAN, Eugene / MACRAE, Katherine: "Legal Implications of Premenstrual Syndrome: A Canadian Perspective", **The Canadian Medical Association Journal**, V. 135, September 15, 1986, ss. 601-608.

RIBEIRO, Ayres L.: "Menstruation and Crime", **British Medical Journal**, March 3, 1962, ss. 640.

RILEY, Thomas L.: "Premenstrual Syndrome as a Legal Defense", **Hamline Law Review**, V. 9, ss. 193-202.

SINGH, Harinder / WALIA, Rani / GOREA, R. K. / MAHESHWARI, Annu: "Premenstrual Syndrome (PMS) the Malady and the Law", **Journal of Indian Academy of Forensic Medicine**, V. 26, N. 4, 2004, ss. 129-131.

VANEZIS, Peter: "Women, Violent Crime and the Menstrual Cycle: A Review", **Medical Science & Law**, V. 31, N. 1, 1991, ss. 11-14.